

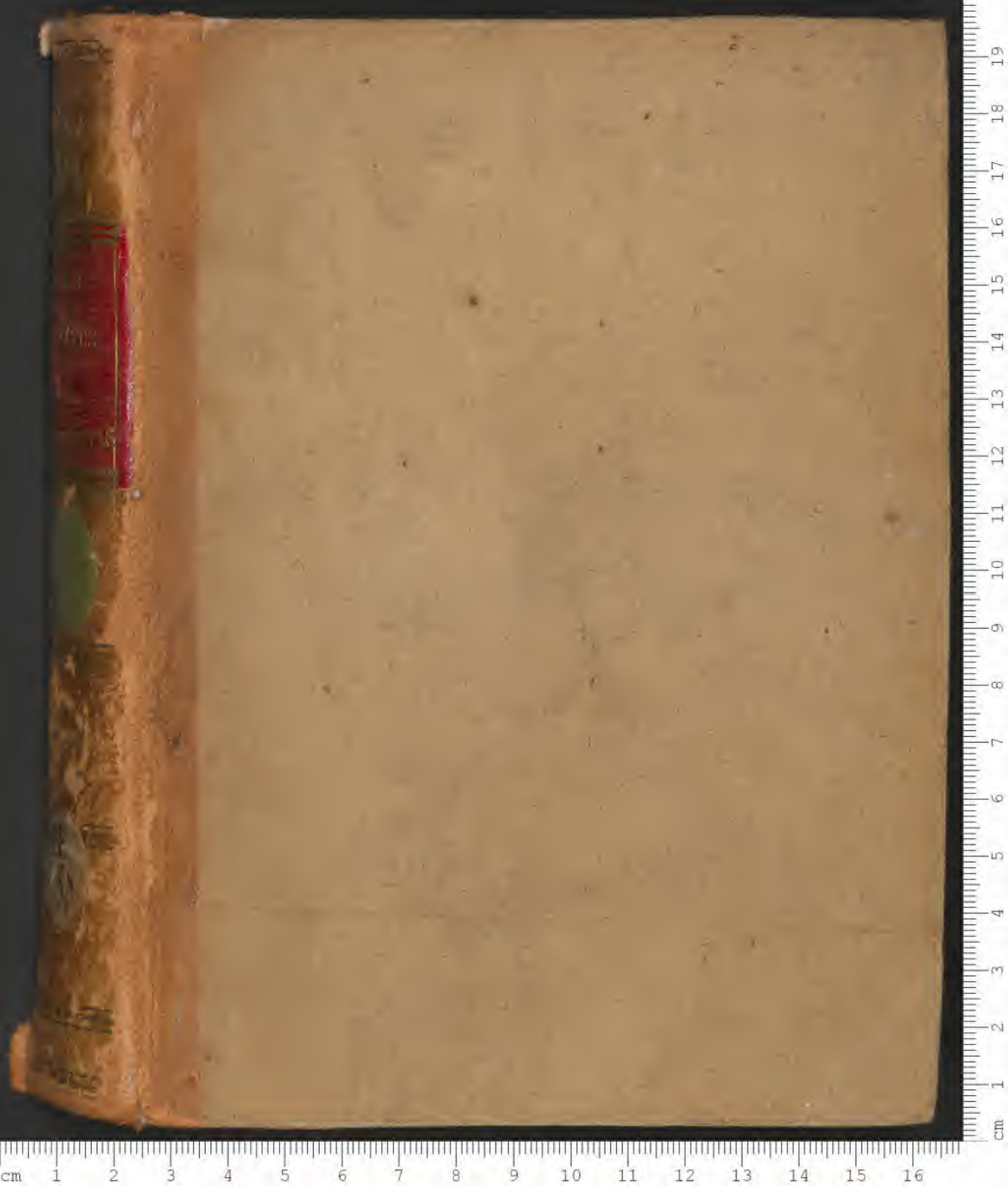

VARI
TRACTATUS
DE
SACRAMENTIS

WCE
788

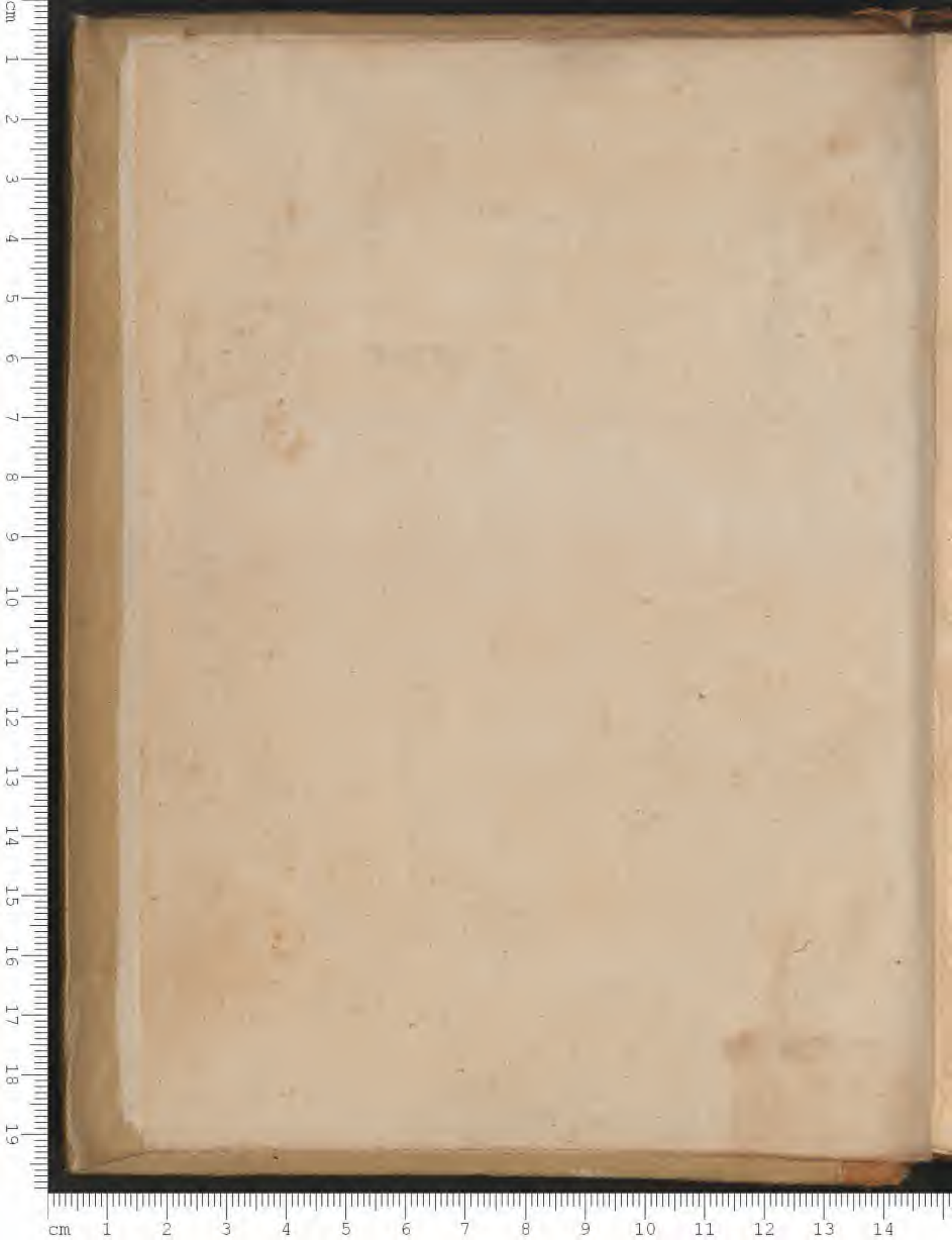

¹⁵
s. E. 788.

Piece	1	Dammon	530		
	2	-	600	Pallochaf	4622
	3	-	981		
	4	-	1189		
	5	-	764	-	964
	6	-	1187	-	4744
	7	-	1044	-	696
	8	-	752	-	4383

7 pieces.

Confessionale beati
thome de aquino.

Incipit confessionale seu libellus optimus beati thome
de aquino: de modo confitendi et de puritate conscientie.
Et primo tabula.

Confessio debet esse pura: et non superflua	ca. i.
Confessio debet esse vera: et non conditionata	ca. ii.
Confessio debet esse integra: et non simulata	ca. iii.
Confessio debet esse plena: lociq; differētia determinata	ca. iii.
Confessio debet esse temporis explicativa	ca. v.
Confessio debet esse modi peccandi narrativa	ca. vi.
Confessio debet esse more in peccato examinativa	ca. vii.
Qualiter peccatorū vices debeant specificari	ca. viii.
Qualiter vana gloria distinguī debeat	ca. ix.
Qualiter intentio in peccato habita debeat indicari	ca. x.
Qualiter causa peccati proprii debeat referri	ca. xi.
Qualiter occasio peccati debeat proferri	ca. xii.
Qualiter pollutio debeat ostendi	ca. xiii.
Qualiter causa pollutionis debeat narrari	ca. xiiii.
Qualiter pollutus a cōmunionē debeat cessare	ca. xv.
Quomodo nō oīs humorū fluxus pollutio dicatur	ca. xvi.
Quomodo motus mentis aut carnis sit peccatū	ca. xvii.
Quomodo cogitationes inhoneste sint dicende	ca. xviii.
Quomodo motus visus naturalis efficiat viciosus	ca. xix.
Quomodo affectiones vitiose sint agnoscende	ca. xx.
Quomodo verba ociosa sint confitenda	ca. xxi.
Qualiter homo in predictis se debeat habere	ca. xxii.
Qualiter homo seipsum cognoscere debeat	ca. xxiii.
Qualiter omnium viciōrū vñū est initium	ca. xxiiii.
Quot sunt differētie peccati in spiritū sanctū	ca. xxv.
Quomodo peccatum debeat describi	ca. xxvi.
Qualis sit libri conclusio	ca. xxvii.

Finit tabula.

q Montem fundamentū z ianuū virtutum: omnisq;
gratie/ac spiritualis cōsolationis principiū cōsciētie
puritas ac cordis munditia ad quā principaliter et
precipue per puram/veram/ac integrā et perfectā
confessionē peccatorū accedit. Nos quī vocati sumus ad statū
gratie:et ad acq̄rendas virtutes ac vitāda vicia de sufficiēti
p̄fessione ac modo cōfiteđi/ vt decet viros ad statū p̄fectionis
electos cū sūma diligētia z sollicitudine cōtinua peccatorū vī
deamus:z principaliter de mortalib⁹ p̄ ceteris est videndū.

Penitentia debet esse pura

Ca. i.

c St igitur primo videndū q̄ cōfessio debet esse pura:
q̄ pctā debēt s̄plicit̄ dici absq; duplicitate z excusa-
tione:sicut homo credit ea manifesta esse corā deo/nec debēt
vba dici palleātia aut cooperiētia:vel minuētia pctm. Sicut
faciūt multi magnas philaterias z hystorias lōgas dicētes
antēq̄ peccatū explicēt. vt sic per illas ostēdant se min⁹ cul-
pabiles de peccato. Quodq̄dē pctm in fine illoz vborū sup-
fluoziū includūt. Vitāda sūt igitur superflua et excusatoria
verba: s; pure dic peccata tua/et simpliciter te accusa. Silt
nō debet dici qd cadat in infamiā alicui⁹:aut qd possit p̄bere
confessori occasionē turbationis contra aliquē/aut materiaz
contēnendi. Vnde si expediret noiare peccata alteri⁹ cōfiteđo
propria:tunc taliter explicentur q̄ nullomodo cōfessor possit
intelligē personā cū qua peccasti/nec possit venire in notitiā
cōplicitis in pctō: sicut si dedisti petro occasionē peccandi cum
peccauit nō debes noiare:sed sufficit dicere. fui causa cōmit-
tendi tale peccatum cuidam persone.

Vera.

Ca. ii.

c Confessio debet esse vera: ita q̄ nulla falsitas dicat
scienter/nec aliquod dubiū affirmetur:sed certa vt
certa z dubia vt dubia sūt dicenda. Et ideo qñ confiteris nō
dicas:dico culpam meam si feci tale qd/aut si dedi materiam
turbationis tali/aut fecissē tale pctm si potuissē. s; dic s̄pli-
citer. Feci sic et sic:et appetui sic et sic. Habui voluntatem
deliberatam faciendi tale peccatum:et nō dimisi nisi q̄a non

a. ii.

potui/vel quia nesciui/vel quia timui verecundiā aut penā
temporalē. Sūt tñ quidā qui nescientes aut verecundātes
aut nō curātes specificare peccata/aperte mentiūt in cōfesi/
sione quam faciūt dicendo quedā gñalia ad quandā cautelā
quibus comprehendant peccata omnia que fecerūt. Dicunt
enī. dico culpam meā de quinqz sensibus meis male custodi/
tis. scz visu/auditu/zc. Et tñ si interrogarentur de quolibet
per se inuenirent nō offendisse in altero premissorū maxime
postq̄ confessi fuerint. Et sic dicūt etiā de septē viciis capita/
libus cū tñ non offenderunt in omnibus sicut sonant verba
eorū. Talis ergo modus maxime ab his qui sepe confitētur
est vitādu. Sed dicant vera et necessaria et dimittāt falsa
et supflua. Similiter ante confessionem diligenter seipsos
examinent/et dicant primo oīa viciosa z graua q̄ p certo se
nouerint fecisse. ita q̄ sub humilitatis specie/aut causa quas/
cunqz nullaten⁹ mentiātur. Sed postea possūt dicere gñalia
et leuia q̄ non possunt generaliter explicare. Sicut sūt cogi/
tationes ociole/vba ociosa negligētia et pigritia circa ordinē
amitiō tempis/distractio cordis dicēdo horas vel orādo/In/
gratitudo bñficiorū dei/supflua cura de corpore z de rebus
tpalib⁹/turbationes leues contra primū/iudiciū leue alieni
cordis/despectio primi quo ad personā aut vitam siue mores.
Non cōtēntari de omnibus que deus fecit/aut facit/aut fieri
permittit. et his similia q̄ licet cū sint inuitabilia ab anima
infirmā nō possūt in numero declarari. sed potius expedit ea
quotidie delere cum lachrimis aut per ipsā infirmitatē aīe
recognoscere/et in humilitate debita permanere.

Integra.

Ca. iiii.

Confessio debet esse integra: vt omnia pctā que ha/
bes in memoria: aut que oblitus fueras cōfiteri/z mo/
do recordaris integre confitearis. Nec dicas partē vni confesi/
sori: z partē alteri/quia nullomō debes diuidere. Hoc faciūt
illi qui timēt despici a cōfessore/vel reputari minus boni pl⁹
timētes humanā verecundiā q̄ diuinā offensā: z pl⁹ amātes
laudē extrinsecā q̄ intrinsecā pacem mentis et conscientie

puritate. Similiter si oblitus es quā confiteris aliqua peccata
et postea die sequenti alia recordaris: si potes debes recurrere
ad eundem confessorē ut confitearis si potes habere copiam aut alium:
Alioquin sufficit tibi bona voluntas: quod si non ex oblivione sed
ex malitia ac contumacia oblitus es vel obliuisci voluisti confite-
ri aliquod peccatum teneris recurrere ad primum confessorem:
et si vis recurrere ad alium teneris confiteri omnia peccata prius
confessa: et illud quod prius oblitus fueras et omnia que postea
commisisti a prima confessione facta. et teneris confiteri de menda-
cio aut simulatione quam commisisti: quia dedisti intelligere con-
fessori tuo quod primo integre confessus fuisti.

Locus

Ca. iiii.

i Item confessio debet esse plena: quia debet continere
circumstantias aggravantes peccatum: que sunt loca in quibus
peccas: quia gravius est peccare in ecclesia: aut in loco sacro quam in
domo: et gravius est cogitare aliquod inhonestum quam dicere missam
vel officium: vel quam oras: quam quando scribis. Et gravius est respici-
cere vel tangere animum impudico corporis hominis sub panis quam manu
vel pedem: quia magis libidinosa delectatio est ibi. Et sic facias
differentiam inter locum et locum.

Tempus

Ca. v.

t Empus in quo peccas: quia gravius est cavere a missa vel
ociari in die dominico vel in festo solenni quam in alio die simplici.
Et gravius est quodcumque peccatum in magna sollemnitate quam in alio tempore. et
gravius est non vacare orationi vel esse dissolutum in lingua vel relaxatum
in gula quam homo debet coiccare in die quo homo coicat quam in alio tempore.

Lorum quo

Ca. vi.

g Ravius est dicere et facere aliquid coram eo qui potest
ex hoc sumere occasionem peccandi: quam illud dicere vel fa-
cere occulte. Et gravius est simulare se esse patientem in habendo
iram in corde: quam ostendere se esse turbatum sicut est non dando tamen
alicui per hoc turbationem vel mali exempli occasionem: ut dicit gre-
gorius. Et ideo non sufficit dicere: fui iratus de verbo michi
dicto: sed debet dicere et addere: et simulavi me esse patientem in
verbis et signis exterioribus: ut reputarer humilis ubi ira sua

a. iiii.

perbus Ita q̄ illa simulatione addidi mendaciū ad fr̄as quā
occultavi. Adhuc graui⁹ est tangere mulierē osculādo q̄ ipsā
in eodē loco tangere cū pede: q̄ iste modus tangēdi ē magis
īpudicus. Vnde non sufficit dicere tetigi mulierē īpudice sed
oportet dicere locum corporis quem tetigisti/ sc̄z manum vel
pectus supra pannos vel ad nudum: et dicas modum sc̄z cū
ore/manu/vel cum pede: et sic de aliis.

Mora que contrahitur.

Ca. vii.

¶ Vniā ibi maius est peccatū: vbi maior mora cōtra
hitur siue sit delectatio corporalis: siue mētalis: siue
ira: siue odiū/ cū sc̄z teneas per mēse aut annū/ Et diligēter
est mora examināda in peccato cogitationis q̄ videndū ē si
ipsa moratio succubat sensualiter cōsentiēdo in opus volūta
te deliberata si posset: et tūc nō est minor culpa q̄ si peccatū
opere p̄fecisset. q̄ sic voluntas pro facto repusatur. Si autē
succubat ratio cōsentiēdo in delectatione sensualitati tantū
ita q̄ nō vult in opus procedere: sed vult tantū interi⁹ in delec
tatione voluptatis persistere: tunc licet nō sit ibi plenus con
sensus: tū ibi est peccatum mortale. sicut dicit augustinus.
Sed est minus graue q̄ primū vbi est consensus in delecta
tionem ⁊ in opus. Si vero neutrum consentit: sed ibi facit
moram inuite q̄ si nesciuit vel non potest repellere. tūc dicat
occasionē datā. Quāuis hec sentētia satis dura locū habeat
in p̄ctis criminalibus potest etiam notificari in homicidio et
in aliis multis p̄ctis. Quicquid autē sit expedit consciētie
munde facere predictam examinationē in quibuscūq; cogita
tionibus viciose multum protractis.

Quotiens

Ca. viii.

¶ An grauius est facere quodcūq; peccatū cum corde
aut cū aliquo lēsu corporis hīs q̄ semel. Et ideo si
potes recordari debes specificē dices cogitatōnū malarū: aut
motus libidinosus in carne et voluntatē faciēdi aliquod pec
catū aut quotiens iterasti respicere in faciē alicuius propter
delectationē vīsus: aut quotiens turbasti aliquē aut murmu
rasti: ⁊ sic de aliis. Sed si nō es memor de numero/ dic bona

fide scōz q̄ iudicas te totiens iterasse peccata. Et attende q̄
cogitationes leues et leuia verba nō sūt numero explicāda/
nisi essēt occasiones alicui⁹ graui⁹ peccati vel vicij: aut essēt
de se in aliquo genere septemvicioz capitalium. Si tamen
ppter aliquā cogitationē leuem haberes nimis longā distra
ctionez mentis in orōne vel in psalmodia: credo q̄ bonū esset
explicare si esses memor propter magnū dispendiū qđ facit.
Si etiāz ppter aliqd̄ verbū solaciōsū vel leue aliquē turbares
aut oriretur aliqua mala suspitio/aut aliquod malum tunc
debet specificari propter malū ipsius effectus sic q̄ talia oc
iosa et leuia non sūt perficiēda: quando propterea incurritur
aliquod graue viciū vel delictū aut datur alicui materia pec
candi. Sufficit ergo dicere simul omnes distractiones mētis
habitas in oratione et in officio ppter cogitationes leues sic
dicēdo: dico meā culpā de nimia distractione ⁊ mentis vaga
tione quam habui in oratione audiēdo missā et dicēdo horas
ppter cogitationes iutiles ⁊ ociosas in quibus cor meū nimis
occupauī/ sic q̄ ibi nō fui intentus vt debuī ⁊ potui. Cogita
tiones autem viciose procurate ⁊ cū delectatione recepte oēs
sūt explicande quantū homo potest q̄tū ad qualitātē/ morā/
et vices: vt supra dictū est. Cogitationesq̄z vero q̄tuncunq̄
male et viciose si nō sūt studiose pcurate nec cū delectatiōe
recepte nec cū mora seruata in corde nec dedisti occasionē ve
niendi propter cibi et potus intēperantiam/aut propter occasi
onem aliā: sed subito venerunt et recesserunt/ et displicentiā
habuisti/aut saltem placētiam non habuisti in illis et statim
quando sensisti vt potuisti repulisti/ aut expellere procurasti
occupādo te in lectione aut in meditatione sancta tales dico
non sunt confitende: quia non solū in istis homo non offendit
sed multum meretur tanq̄ pugil pugnator et victor. Vnde
hieronimus. Ille predicatur beatus: qui statim vt cepit cogi
tare cogitationē interfecit et allidit ad peccata christū. Sed
hodie qđā tales cogitationes cōfitētur potius ad laudem et
vanam gloriam: vt confessor reputet ipsas spirituales/ cum
tamen talia essent occultanda/ et etiā in cōfessione tacenda:

a. iiii.

quía solū cōfiteus debet se ostendere simpliciter peccatorem.
Nō tales sūt thesauri dei latrones quasi vane glorie appeti-
tores. Et ideo pena latronū sunt puniendi. Nā de talib⁹ cogi-
tationibus quibus sic resistitur: dicit apl⁹ s q facit deus cuz
tētatione puentū: quod dicit qz homo talibus resistendo mes-
retur. Et ideo intelligo q digni sūt suspensio qui sub specie
caritatis aut petendi cōsiliū aut alteri⁹ cause colorate q soli
deo sūt aperta manifestant z aperiunt maliciose et sub dolo.

Adotus vane glorie.

La. ix.

q Via grauius est habere vanam gloriā de gratia spi-
rituali a deo recepta q de hoīs opere manuali. Nō
qfiteri habes de vana gloriā spirituali aut corporali. Et gra-
uius est dolere de bono spirituali alterius q de bono corporali
ipsius. z primus dolor est de inuidia supne gratie q est pctm
in spiritū sanctum: quod est irremissibile. Secundus dolor ex
simplici pcedit inuidia: et ideo nō sufficit dicere dolui de bono
alterius propter inuidiā: sed debes dicere et specificare si de
bono spirituali vel tpali. Et eadē ratione graui⁹ est gaudere
de spirituali dāno prīmī: sicut de peccato qd fecit aut de ipi⁹
infamia: aut qz amisit gratiam dei quā habebat: q gaudere
de temporalī damno hominis. Cauendum tamen est qualiter
confitearis pdictū pctm vane glorie de gratia spirituali: ne
forte incurras maiorē vanam gloriā in confitendo primū de-
fectum. Nam dando intelligere confessori q habuisti vanam
gloriā: qz faisti vīsus orare vel in missa plorare: vel laudat⁹
q bene pdicaueras. Ex hoc potes incurrere vanā gloriā: siue
peccatū vane glorie q cōfessor ex hoc te reputet spiritualem.
Debes igit caute explicare confessori tuo gratiam tibi a deo
datam in oratione et lachrimis: et huiusmodi. Potes tamen
dicere sic: dū dicerem vel audirem missam vel predicarē feci
aliquē actū ppter quē cogitavi q persone aliqne me vidētes
q crederent me habere aliquam gratiam specialem ibidem.
Et quia in ipsa cogitatione habui complacentiā z consensū
nec dolui: ideo me accuso. Vel sic. appetiui q aliqui sic crede-
rent me habere cū nō haberem et hoc credendū feci aliquos

actus simulationis. Idem intelligas de aliis peccatis. Si
caute confitearis vanam gloriā quam habuisti in excrescendo
aliquos actus virtuosos. Sufficit tibi nō explicando dicere
feci aliquem actum propter quem non appetui totā laudem
dei: sed potius hominū quia non solū volui reputari ab illo
cui feci vel dixi quondā vocabulū: sed appetui ut aliis publi
cetur. Et nota q̄ cogitationes de vana gloria nō sūt q̄fitēde
nisi qñ est ibi complacentia / 7 consēsus et delectatio morosa.
Si autem statim quando veniūt cognoscis eas non debere
venire: et ex hoc statim displicet tibi q̄ veniant ac per hoc statim
recurris ad deū ut eas expellat aut saltem te cōsentire nō
sinat: sis certus q̄ in eis nō peccas sed poti⁹ per eas coronā
acq̄ris. Dic ergo statim in corde tuo quādo sentis eas. Deus
in adiutoriū meum intēde: vel Domine vim patior respōde
p̄ me. Et caueas ne propter huiusmodi tempestuosas cogita
tiones dimittas aliquod bonū incipere vel inceptū q̄firmare
et perficere. Ex quo principale motuum est bonū: sicut hodie
multi faciūt credētes spiritui diffidentie q̄ facit eos credere
q̄ perdūt quicq̄ agunt: quia in bonis actibus suis cogitati⁹
ones vanitatis cōtrahunt. Respōdeas ergo tali spiritui nec
propter te facio nec volo facere istud vocabulū: nec propter te
dimittam. Inde q̄tuncūq; habeas in istis cogitationib⁹ ali⁹
quādo complacentiā et consensū doleas et pure confitearis
nec p̄pter hoc cedes a bono p̄pter deum p̄cipaliter inceptor:
sed pugna viriliter et constanter orando deum ut custodiat
suū opus. Si autē esses naturaliter passionatus et stimulat⁹
de vana gloria: sicut sūt quidā qui nichil boni quasi faciunt
aut dicūt sine ipsa. Tunc cōsulito tibi ut nō delecteris loquē
do multū de deo aut de vīta spiritali docēdo alios sub spe
cie caritatis: q̄ p̄ certo sub hoc zelo caritatis latet dulce vene
num. Sed puto esse securi⁹ et magis expediēs humiliare se
et silere a bonis: ne forte curando infirmeris: quia mens tua
adhuc eget custodiā: et frenū est necessariū lingue tue donec
illa pestis in corde fluctuare nō cessat: Alioquin saluādo aut
sanādo alios tuā destruis sanitatē. Experto crede / nā docere

et curate alios est cibus perfectorum. Si vero necessitas inenitabilis et magna et rationabilis contingētia loquēdi occurrat tū loquendū est taliter q̄ ita te sicut alios videaris arguere et q̄ ibi etiā nō deerit spiritus vane glorie cupiēs q̄ p̄ hunc modū loquēdi reputaberis hūilis et discret⁹. Si etiā occurrat tibi loqui q̄n facebis vel quādo de locutione te humiliter excusabis. Nescio tibi aliud remediū nisi cōfessionē purā et la⁹ chrymas exhibere circa hanc maledictam pestilentia⁹. Est tū valde timēdū ne timore despectionis hūane toties hoc viciū cōfiteri negligas quoties ab ipso te noueris superari nec vt minus verecunderis mutes sepius confessorē imo vt plus confidaris studeas eidē sepius et clarius solito confiteri. Sic enī virtute humilis cōfessionis spiritus ille citius expelletur et si etiā tue cōfessionī se ingerat vt de humili et pura cōfessionē appetas commendari certe si te senseris vulneratū nō timeas in fine confessionis detegere ipsū vulnus. Est enī sciendū q̄ grauius est esse inobedientē aut irreuerentē patri vel matri proprie q̄ illi cui nō sic tenetur obedientia vel reuerentiam exhibere. Et grauius est turbare vnum sanctum hominem aut deridere ipsū q̄ vnu hominem viciōsū. Et graui⁹ est puocare vnam personam religiosam ad aliquod peccatum quod est contra confessionem eius q̄ vnam personā secularē ducere ad idem peccatum. Et graui⁹ est inspicere impudice vnam iuuenem et religiosam mulierē: q̄ secularē. Scdm̄ beatū gregoriū. Nō licet intueri qd̄ nō licet cōcupisci. Et iō dico eē graui⁹ illd̄ viciōse respicere qd̄ est graui⁹ cōcupiscere. Hoc idem intelligo de tactu et quocunq; vbo aut actu impudico de cōditione persone cū qua peccasti sufficit exemplum iam dictū. Non erga sis contentus dicere nō bene custodiri vīdū: aut dicere cōverti pluries aspectum in faciem cuiusdā persone cū complacentia et ymaginatione impudica. Sz dic qualitatē et cōditionē persone/et si de vīsu expedit sic dicere multo magis de verbo impudico dante puocationē ad p̄ctm̄ et de tactu aut cōmotione carnis libidinosa habita ex allocatione vel appropinquatione ad corpus alicuius.

g Maius est facere quodcumque peccatum cum intentione
prouocandi aliquem ad simile aut ad aliquod peccatum
quam ad satisfaciendum sibi ipsi tantum ut si noueris defectum ali-
cuius ut facias ipsum despici aut minus reputari propter inuidiam
tuam vel aliam malitiam: aut si fecisti aliquem actum cum
oculis aut cum manibus versus aliquam personam ut prouocares
eam ad malum et sic de aliis peccatis factis studiose non tantum
in damnum facientis sed etiam in proximi detrimentum que qui-
dam peccata non sufficiunt confiteri nisi explicentur intentiones
malitiose que recte assimilantur demonibus animarum damnatio-
nem inlidis suis procurantibus pro quarum salute christus san-
guinem suum effudit: et sunt inimici christi quia student animas
perdere. Item descensus de peccato in peccatum est diligentius
perscrutandus. Non enim est ita graue unum peccatum simplex
sicut illud cuius occasione plura alia peccata sunt commissa. Unde
si studiose fecisti aliquem defectum tali modo quod alius fuit culpatus
de hoc et non excusasti innocentem sed permisisti eum iniuste pati
vel si pro defensione unius mendacii protulisti uerba iniuriosa
aut incurristi plura alia mendacia: aut per excusationem unius men-
daci vel peccati commisisti periculi et ob hoc fuit suspicio de
alio vel facta iniusta punicio super aliquem: aut ortum est odium
aut aliqua turbatio inter aliquos. Omnia hec et consimilia que
ex peccato primo sunt consecuta debent cum primo peccato
principali plenius explicari.

Aduertenda est occasio peccati.

Ca. xi.

Similiter de circumstantiis peccatorum non solum circun-
stantias predictas vel similes sed etiam occasiones
et causas peccatorum propter quas incurristi ipsa peccata valet quia
neglexisti ea uitate sicut potuisti et sciuisti: huiusmodi autem
causae sunt taliter dicende quod te cum ipsis accuses et non excuses. sicut
quidam faciunt imponentes culpam dyabolo: sicut eua quod dixit. Serpens
decepit me. Dicunt enim tantum ipse me tetrauit de tali peccato
quod oportuit me confiteri: nec potui me defendere ullomodo. Sed
ista non est confessio nec expressio cause peccati imo est excusatio

et accusatio dyaboli vel illius q̄ forte nō est culpabilis. Non
enī omne peccatū fit semper ex suggestionē dyaboli: nec oīs
tētatio est a demone/ sed scđz beatū iacobū. Unusquisqz ten-
tatur a concupiscētia sua abstractus et illectus. Multi ergo
mentiū dicētes. Demon me seduxit ad tale pctm̄ quod sibi
consensi: qz sola sua concupiscētia tentatus cecidi. Et ideo
debet dicere. Cū sentirem me stimulari ad tale peccatū per-
petrandū fui negligēs euitando occasiones me incitātes ad
hoc/ scz locū/ tēpus/ et personā: et fui negligens in adiuvādo
me cū ieiunio et oratione et aliis necessariis sicut sciui et po-
tui. Unde propter negligentia et maculam meā cōmisi ipsū
pctm̄ potius eligens seruire superbie z carni mee hoc sugge-
renti q̄ spiritui sancto inspiranti michi q̄ illud nō facerem.

Reliqui vero imponūt culpam primo/ sicut fecit adam qui
dixit deo. Mulier quā dedisti michi in sociam dedit michi de
ligno: z comedi. Dicūt enī quidā. persona illexit me rogādo
et blandiēdo/ et aliqua dona dādo: q̄ nullus de mundo po-
tūisset se defendere: sic q̄ oportuit me finaliter consentire.
Alii dicunt. Quidā dixit michi tantū malum de quodam q̄
fecit me murmurare de illo/ z illum despiciere: sed hec est vici-
osa confessio. Dic ergo sic de primo. Cū viderē exp̄sse q̄ lo-
cutio et conuersatio cū quadā persona esset michi inutilis et
periculosa/ et sentire effectū cordis mei ad ipsā personā aut
ipsius ad me non esse purū/ nec secundū deū: sed poti⁹ scđm
carnem: et in aspectu et in presentia eiusdē habere nimiam
cōplacentiā sensualē: et ex hoc semp habere ymaginationes
impudicas de illa cum libidinosis motibus carnis: ita q̄ pro-
pter hec dicebā fugere eam: nichilominus fui sequutus volu-
ptatez carnis/ intantū q̄ ad talem actū deueni cum ea: vnde
me ad ipsā illaqueauī. De secūdo dic sic. Audiens dici mala
de aliqua persona: facili⁹ ea credidi q̄ credidissē bona si audī-
uissem/ propter leuitatem cordis mei z defectū caritatis. Et
quādo debui compati murmuranti/ et excusare in corde meo
oīa de quo ille murmurabat: ego statim murmurauī cū illa
cōfirmādo malū de quo dicebat vel addēdo ad illd qd dicebat.

ac per hoc dedi sibi occasionē magis murmurandi. Et nota
q̄ nō debet quis murmurātem noīare nec factū de quo mur/
murauit nec personā de qua murmurauit: q̄n̄ sc̄z talis nomi/
natio esset in excusationē sui. vel infamiam proximi. Itēz si te
accusas de turbatione proximi aut de turbatione habita p̄tra
aliquē p̄pter defectum eius principaliter nō debes exprimere
illum defectum ne per hoc ostendas te habuisse rationabiles
causas turbationis. et sic videaris min⁹ peccasse aut mot⁹ ze/
lo iusticie. Sūt enī qui dicunt in cōfessione: Vidi fieri talē de/
fectū vel audiui dicere tale verbū/et de hoc fui valde turba/
tus: quia erat contra honorē dei et contra bonos mores z in
malum exemplū aliorū. **D** stulte p̄pocita quid dicis: nā te
simpliciter laudas et nichil penitus cōfiteris. Taces peccatū
tuū quod fecisti videndo alienū defectū quod forte fuit gra/
uius q̄ iste defect⁹ alterius. quia desperasti peccantē cui debe/
bas cōpati et misericors dicendo te fuisse turbatū p̄pter amorē
dei z proximi: cū tamen fueris turbatus p̄pter superbiam tuā.
vel q̄ non habes caritatē proximi/ que non permittit aliquē
contra proximū perturbari. Sic ergo dicas videns v̄l audiēs
fieri vel dici aliquid quod iudicauit esse malum: z forte esse
peius q̄ fuit propter maliciā meam que nō permisit me ex/
cusare defectū nec intentionē dicentis vel faciētis sicut pote/
ram: et dicebā non fui motus ad compatiēdū ei: v̄l ad orandū
pro ipso sicut debui ex caritate: sed magis fui cōmotus ad irā
z contra ipsū cōtēnendo et ludificando ipsū appetēdo statim
p̄uisionē eius: vel habere potestatem puniēdi eum. Et hoc
accidit michi propter duritiā cordis mei: z q̄ non recognosco
patiētiā dei que supportauit me in grauiorib⁹ peccatis absq̄
vlla p̄uisione z sic de aliis. Sūt alii qui se clarius laudāt
in confessione dicētes. per gratiā dei satis bene me custodiui
a tali tēpore vel citra a tali vel tali pctō: Nā bene p̄tinuauī
officiū/missas/predicationes et orationes meas: faciunt q̄ vo/
lūt male: q̄a intēdo bene facere facta mea: et me custodire a
peccatis meli⁹ q̄ maior pars meorū vicinorū: z q̄ prius me p̄/
mitterē occidi q̄ facere tale peccatū: et in me non sentio aliū

defectū: nisi qz ego sū ingrat⁹ de bñficiis dei. nec sū sufficiens
ad regratiādū deo qui me liberauit ab his peccatis q faciūt
multi alii. **D**e de⁹ isti sūt similes phariseo q ascēdit in tēplū
vt oraret: cui⁹ oratio fuit tota sui exaltatio sup alios. Sic z
isti q debēt se simplici⁹ accusare in cōfessione sup alios laudāt
se narrādo bona q faciūt. De supbia aut z p̄sūptione q lat⁹
interius nichil dicūt. Sūt alii qui cōfiteōdo sua peccata totā
culpā iponūt deo. Sic enī dicūt deus dedit michi naturā ita
peruersā et prōptā ad tale peccatū q nō possū michi cauere.
Isti dicūt cū adā q dixit. Mulier quā dedisti michi zc. quasi
diceret si nō dedisses michi nō peccassē. Sed isti aperte mēti
untur. Nā scōz beatū grego. Diabolus nō potest vincere nisi
volentē. Cū tñ de ipso dicat q nō ē potestas super terram q
illi⁹ potestati valeat compari ergo multo minus potest quis
violētari a cōcupiscētia naturali. Sūt alii qui dicūt. fui de
ceptus a tali tētatione qz deus noluit me adiuuare cū tñ sepe
ieiunare et orare z ad ipsū reuerterer. S; isti accusāt pigri
ciē suā et negligentia qua noluerūt vitare occasionē peccādi
et perseuerare in oratione. Afferūt enī deū impiū z mendacē q
tñ dicit in psal. Clamabit ad me et ego exaudia eū. Et alibi
Venite ad me oēs q laboratis. Et alibi. Petite et accipietis.
Et aplūs dicit. Fidelis deus qui nō patiet⁹ vos tentari vltra
illud qd potestis: sed faciet cū tētatione puentū. Sciāt ergo
q dereliquūtur a deo qz insipide et sine fide orant nec volūt
pugnare cōtra seipsos nec perseuerare patienter postulantes
auxiliū dei sicut decet: sed volūt habere gratiam statim sine
labore: petentes etiā illam a deo nō humili⁹ sed p̄sūptuose
tanq digni: ac si esset obligat⁹ deus eis dare. Orant ipsi cū
securitate quadā vt exaudiantur statim vt ipsi volunt: z nō
sicut ipse vult: sicqz putantes ipsū ducē ad auxiliandū poti⁹
prouocant ad derelinquendū quia superbe et p̄sūptuose
accedunt ad ipsum. Causa ergo lapsus eorum est superbia z
negligentia quam deberent simpl. citer accusare.

Occasionēs que dant alii in peccando. Ca. xiii.

Iunc etiam in confessione explicande sunt occasiones
date alijs ad peccandum: quia omnis peccator homo est princeps
quibus occasionem prebuit maliciose. Unde confiteri debes si
maliciose vel ignoranter dedisti alicui occasionem peccandi: nec
notare debes directe vel indirecte personam cui dedisti causam
sed sola occasio est dicenda. Peccatum vero quod factum est ab alio
occasione tui potest dici explicite quando est notum confessori
non ille qui fecit: Alioquin dic solam qualitatem delicti sic dicendo
Feci fieri quondam peccatum mortale vel graue propter talia verba
que dixi: aut propter tale malum exemplum quod dedi. Item si habuisti
turbationem cum socio in itinere vel in aliquo opere: aut propter
socium dixisti male officium: quia male proferebat. Non debes
dicere socius meus me turbauit in tali facto: aut dixi male
officium meum propter defectum socii mei. quia sic accusas socium in
cuius noticiam posset confessor venire. Dic ergo habui turbationem
cum aliquo propter meam superbiam: quia ipsi dixi verba iniuriosa et
ipsam puocaui ad dicendum michi. et si est illius culpa dic habui
turbationem cum quodam propter impatientiam meam quia nolui super
portare eum in caritate propter aliqua verba ab eo dicta: vel dixi
male officium cum aliquo in tali hora et dicente michi conscientia
ut redicerem: propter pigritiam meam ego non redixi.

De pollutione

Ca. xiii.

I habuisti pollutionem carnis vigilando dic causam ex
presse: si dormiendo dic causam quam dedisse te credide
ris. Cause possunt esse cibus et potus intemperantia dei prece
dentis aut alio modo. Aut si dicendo ipsam propterea non dabis
intelligere confessori numerum dierum preteritorum: cogita
tiones inhoneste habite ante dormitionem quas explicare debes
modeste potissime quando somnia ipsa precogitasti. Nec sunt
recitanda somnia viciosa vel inhonesta nisi ante cogitasses ea
aut pre-somnium cum delectatione et mora et motu carnis cogitasses
et hec sunt dicenda tanquam cogitata magis quam somniata. Si vero
somnia habere aliquem actum impudicum cum persona ad quem
habes sensualis affectum aut quam ante conspexisti oculo impudico

hoc debes exprimeret/ut causā illius sōnii. qz homo plus in talibus delectat: et multi post somnitiū gaudēt se talia sōnasse ubi vō nō fuerit aliqua de p̄dictis causis vel similib⁹ n̄chil de sōnio est dicēdū: qz nulla culpa est ibi. et tūc sufficit dolere in corde/ et ad quietandū cōscientiā potes dicere. habui sōniū inhonestū cui si deditē causā quā nescio tūc dico meā culpā.

De causis pollutionis.

Ca. xliii.

I. Secundū sanctos patres triplex est causa pollutionis nocturne. Prima provenit ex voracitate gula et sup̄ habūdantia cibi et potus q̄ est diligenter examināda ab illis qui vocati sunt ad spirituale exercitiū. Nā qñqz accidit ali⁹ quos relaxari in quib⁹ n̄m̄is aliquo tpe: et postea quādo abstinēt polluit in somnitiis. Credūt qz hoc nō accadat ex culpa immoderātie: sed potius ex debilitate vel necessitate nature. Sed errant qz debent cauere et iudicare ne venerit ex nimietate saturitatis p̄terite. Quod enī per voracitatē et ingluviē congregatum fuerat in medullis necesse est ut aliquādo per puritū / vel per insensibilitatem corporis ieiunio afflicti egerat: ita qz nō solū abstinendum est a delicatis cibis: verū etia a vilibus: et cum equali continentia temperādum: imo panis et aque satietas est timēda ut possit i nobis acquisita puritas permanere. Isti ergo qui nondū equalis otinētie et moderātie gratiam sunt adepti non nimis perfectā pollutionem considerant q̄ ipsis etiam hominibus abstinētibus sic accidit. Scda causa est quando per incuriā aut immundiciā mentis elabitur. Nā sp̄ritualibus exercitiis vacua et discip̄ plnis interioribus non intenta sensu corpis p̄banas et imūdas cogitationes euagat: Ex qb⁹ merito culpe eliciūt hūiores et ideo volētibus obuiare necesse est priuare: et hanc causā eradicare valet mentis torporem excutere et sensus refrenare: ne mēs ad vana et noxia discurrat: Et illis aduefacta excessibus ad immundissima incitamenta luxurie sōnians perturbatur. P̄dicta ergo negligētia acquirēdi mūditiā et euandī immunditiā in cōfessione puriter explicet. Tertia causa potest esse illudētis inimici inuidia. Nā sua inuidia sepiissime

pollutio purat. dū enim videt sanctum virū qui per sollicitā
victus moderationē et integram et perfectam ac frequentē
peccatorū cōfessionē perpetuā mūditiē puritatē acquirere: co
gnatur eius cōsciētiā perturbare: maxime diebus illis quib⁹
cōsiderat diuino aspectui cōplacere flux⁹ illius emissionē pol
luere vt sic a sancta cōmunionē retrahat. q̄busdā ho cōtingere
dicitur ex debilitate nature q̄ nō est ita fortis et valida sicut
antiquitus dicitur extitisse. hanc causā potest quis in seipso
advertere qm̄ in illo turpi moderamine victus frequentius
solito polluitur abiqz turpi sōni interuētū: sicut ego quosdā
cognoui hac peste certis tēporib⁹ ter et quater in ebdomada
sordidari: q̄uis nō minus predictē illusioni possit ascribi.

Qualiter post pollutionē licet vel nō licet
accedere ad diuina. Ca. xv.

I Etundū sanctorū patrum sentētiā vigilāti circūspe
ctione cauendū est ad cōmunionē salutaris cōiūti ac
cedere tpe quo sentim⁹ nos sūmi illusionē pollutos. Sed si
hostis inuid⁹ talit̄ mētī nostre illuserit vt nobis celestis reme
diū subtrahat medicinā dū nō null⁹ rephensibilis interueniat
paurit⁹ aut oblectationis assēsus si flux⁹ iste fuerit naturali
necessitate p̄fus⁹ aut impugnatione hostis antiqui purat⁹ z
absqz sensus voluptate deduct⁹ debem⁹ ad gratiā salutaris
cibi nichilomin⁹ accedere cōfidēt̄. Qd si credit̄ euenisse occa
sione viciosa de illa debet se hūiliter subtrahere ab altari ne
in nobis vificet s̄nia apostoli. Qui māducat et bibit indigne
iudiciū sibi manducat et bibit: nō diiudicās corpus dñi/ id est
nō faciēs differentiā inter perceptionē cibi celestis z carnalis
nec iudicās ipsū corpus domini esse tale q̄ nō nisi pura mēte
et carne liceat manducare. Et ideo subinfert idē aplūs. Ideo
inter vos multi infirmi et imbecilles z dormiūt multi: quasi
diceret: Multi ex hac prēsūptione et māducatione indigna
spiritualiter infirmant̄ z somno mortali dormiunt multi per
peccatū qd ex ipsa indigna māducatione et assumptione in
currunt. probet autem id est exaninet seipsum homo s̄ n̄ e q̄
sacramentū p̄cipiat z diligēt̄ se videat virū sit mūdus vel

b. i.

inuidus: utrū deuotus vel indeuotus: utrū reuerens vel irre-
uerens: utrū timēs vel presumēs: accedat. Etia si certus sit ut
certū se putet q non viciose sit pollut⁹ vel aliquā tali peccato
infectus. Non enī debet volens istū celestē panē sumere esse
cōtentus se nō habere pctm mortale neqz precedēti nocte vi-
ciosa occasiōe fuisse pollutū: qz licet hec duo quēlibet reddāt
ipso cibo idignū: alia tñ plura sūt quib⁹ se homo debet ab hoc
subtrahere reuerenterqz explicare nō audeo. qz a sanctis z do-
ctoribus ipa expressa nō reperi atqz illustratione gratie dei ea
simpliciter relinquēdo decreui. Id tñ qd pro meipso retineo:
est vbu illius qui hoc instituit sacramētū quē nō credo illud
frustra ptulisse. Dicit enī Hec quotienscūqz feceritis in meā
cōmemorationē facietis. Ex quo quidē vbo arguo michi ipi q
quotiēscūqz id volo agere qd ille instituit z modo predicto rel-
inquid nequaquā sū remorsu consciētie ac preiudicio aīe z meo
ad illud posse accedere nisi prememorata ipsius instituentis
caritate ac eius passione z morte. In cuius memoriā ppetue
recollendā illud sacramētū debere cōfici et percipi ipse clare
asseruit et inuēxit. Considerās insuper circa hui⁹ sacramenti
primordia lotionē pedū factā nō absqz misterio et sacramēto
ibiqz dictū fuisse a dño. Si non lauero te non habebis partes
mecū. Agnosco per hoc z iudico nō sine presumptione z grauis
offense periculo aliquē velle habere partem secū: ipsū sacra-
mentū sumēdo nō prehabita alicuius spiritalis gratie loti-
one quā quidē lotionez non solū per compāctiones z lachri-
mas puto fieri: verū etiā per interiorē mentis deuotionez et
fidem in qua ipse dñs vocat et inuitat animam et trahit et
quodāmodo cogit ad ipsū cibum angelicū z celestē. Vnde z
ipse dicit illis quos lauerat. Nāz mūdi estis propter sermonē
quē locutus sū vobis. Nō dicit propter aquā qua loti estis sed
propter sermonē. Hoc autē est verbū fidei quod predicamus
secundū apostolū. Vnde in actibus apostolorū legitur. Fide
purificās corda eorū. Hanc autē deuotionē z fidem celebrātis
seu sacramētū sumētis credo eē illā qua celebrat z qua facit
ipsū sacramētū percipi cū effectū. Sicut et verba christi sūt

illa quibus consecratur et transubstantiatur panis et vinum in
corpus christi et sanguinem: quāquā de devotionē vocis dei gratiā
que preuenit et disponit subsequitur et infundit. Ad hoc ergo sa-
cramentum cum instantia feruētis et assidue orōnis procuremus
modo predicto vocari a domino valet prehabita ipsius memoria
atque cōpunctionis et devotionis et fidei locutione ad que p̄pa-
rari nos oportet per mētis et corporis munditiā et per lingue ac sen-
suum refrenationē et per nostrarū passionū cōtinuā moderationē

De fluxu libidinis

Ca. xvi.

per Revertendum quoque non est quod quibusdam contingit in-
terdum cōscientie dubietas et perturbatio magna. Vnde
ipsis vigilātibz absque ulla cōmōtione carnis et cogitatione
immunda: humor quidam per membrum secretum egreditur sine de-
lectatione et quasi insensibiliter: ita ut multi de hoc aliter non p̄-
pendunt nisi cum pannos senserint madefactos. Cuius causam
aliqui ignorantes turbantur et errant putantes se esse pollutos. Et
ideo sciendum est quod illius humoris effusio non est pollutio. quod ut
dicunt medici sine libidinosa delectatione et carnis motione
nullus potest pollui vigilando. Ad ipsius tamen effusionē humoris
videtur naturalis ordinatio causā exhibere primariā sed deinde
id ad quod natura disponit causa viciosa et inevitabilis perficitur et
consumitur. Quibusdam hoc puenire agnoui propter solā pre-
sentiam et allocutionē persone alicuius in cuius aspectu habuit
cōplacētiam sensualem et vanā seu ad quam inordinato amore
afficitur: aut per tactum impudicum leuē: aut per imaginando aliquos
actus impudicos foris et morose. In his enim casibus et aliis similibus
multi inveniuntur hunc calefactiones et cōmōtiones carnis libi-
dinosas dictūque humorē emittē velint nolūt coartari: Sed eas
causas et similes que sunt inevitabiles debet fugere et euitare per
posse marie que sentit de hoc se passionatū seu ad hoc naturalem
inclinatū siue ex vicio mētis siue ex debilitate nature: et qui
occasionēs huiusmodi non euitauerit iuxta posse reliquendo amicitiam
et familiaritatem personarū ad quas inordinate afficitur: fugiendo
etiam allocutiones et aspectum personarū licet non credat ipse per
dictā effusionē peccare mortaliter: nisi forte aliter concupisceret

h. ii.

aut ipudice tangeret personam que est causa istius defectus: tunc credo cum grauius peccare et magno peccati mortalis periculo. Et ideo consilium do tibi quod absque dilatione morosa ipse sibi violentiam faciat in hac parte fugiendo personas huiusmodi atque cum eis omnem opportunitatem loci et temporis euitet. hic itaque predictus fluxus qui a quibusdam vocatur libido si potest euitari ipsius occasio et studiose non euitatur est omnino confitendus cum suis occasionibus et negligentia habita circa ipsas. Si vero contingat ex causa que vitari non potest sicut quando audiuntur verba ipudica a calubel loquitur cum persona vel sedet iuxta eam de cuius presentia habet complacentiam vanam et ab ea separari non valet: in his et similibus credo sufficere quod tam de occasione habita et impotentia vitandi quam de fluxu illius libidinis dolor est simpliciter habendus: quia tunc dubitare in talibus que spectant ad conscientie puritatem est quandoque valde proficuum: noteris hoc confiteri propter quietudinem mentis et pacem quam expedire non credam.

Complacentia habita in memoria peccati. Ca. xvii.

Etiā est quoniam cogitas de iniuriis receptis et in illa memoria turbaris intra te cum aliquo mora: et appetis vindictam fieri aut scilicet esse aut doles quod non fuit facta per te aut per aliam aut ymaginaris aliquid facere aut aliquem motum tenere animo vindicatio. Hec omnia sunt confitenda et alia quecumque similia si sentis in mente tua ratione istius iniurie appetitum vindicte. Si autem rememorando mala preterita que fecisti non haberes dolorem sed potius delectationem in eis et propter hanc delectationem facis moram ibidem non credo expedire quod specifies ipsa peccata rememorata si alias integre confessus es. Et si habuisti aliquam delectationem in mente sufficit tibi dicere Adhuc venerunt ad memoriam quedam vindicte vel iniurie quas feci vel quedam peccata grauia que commisi de quibus non solum non habui dolorem in tali cogitatione sed de ipsis cum multa complacentia cogitavi. Et si aliud tibi occurrat in carne vel in mente propter dictam complacentiam quod tibi videatur aggravare peccatum ipsum etiam debes confiteri. Verbi gratia Si de peccato luxurie per te facto habuisti memoriam et de hoc

habuisti motū carnis et plenitudinē q̄ ipsum pctm̄ nō fecisti
pluries v̄l cū pluribus. Tūc enī sic debes dicere. Ex ymagi-
natione quā habui de quodā pctō luxurie habui motū carnis
et q̄placentiā in mēte et appetiui illud fecisse multoties et cū
multis personis. Et sic nō oportet te indicare q̄fessori te iam
fecisse illd̄ pctm̄ nisi forte alias idicasses eidē et nisi p̄ maiori
humilitate et merito velis ipsū ei similiter explicare. Si autē
recordaris te habuisse oportunitatem faciendi aliqd̄ pctm̄ qd̄
nō fecisti et in ipsa recordatione nō gaudes te euasisse illud
peccatū nec regratiaris deo q̄ custodiuit te ab ip̄o et abstulit
oportunitatē et volūtatē faciendi ipsū oīa ista sūt plenius
referenda. Vides enī hec magna ingratitudo et pcti q̄missio
volūtaria. Sed si in predicta recordatione peccatorū et maxie
carnaliū nō posses vitare complacentiā et motus carnis dū
velles eam studiose recolere et esset causa teipsū excusandi
ad compūctionem et dolorem. Cōsulo tibi q̄ nō ea specialiter
recolas nec etiā alia pctā q̄ nō potes sine q̄placētia recolere
sicut est v̄dicta facta per te vel per aliū de inimico tuo aut
damnū vel mors si quem occidisti. Debes ergo oīa peccata
tua si vis confiteri generaliter sub duob⁹ scz superbia et dele-
ctatione carnis confiteri dicendo sic corde meditando et ore
proferendo dico meā culpam de superbia quam habui cōtra
deū et proximū irascendo/inuidendo/alios prouocando/mūdi
gloriā appetendo/primos iudicando/dei creaturas q̄tēnendo
meipsū bonū reputādo et alios vilificādo/de dei operibus ac
iudiciis et eius permissionibus murmurando/bonas eius in-
spirationes et oīa eius bñficia negligēdo/impetus viciosos
sectādo/blaphēmādo et nomen dei ī vanū p̄ferendo et linguā
tuam contra veritatem per mēdatia et simulationes/per du-
plicitates et adulationes/per iuramenta et multa alia v̄ba
viciosa laxādo ociose ac accidiose viuēdo/de meritis q̄fidēdo
et de fide dubitādo et de occultis dei operibus rōez p̄sumptuose
querēdo plusq̄ oportet sapere de deo et primo et de hoc seculo
scire cupiendo/gratiā dei nō humiliter affectando/dona dei
occultādo/temerarie p̄phetando/nō in v̄tate sed in ypocrisi

b.iii.

et falsitate coram deo et hominibus ambulando. Et multa alia
per superbiam mentaliter et corporaliter exercendo: postquam
confessus es dic in animo tuo maxime quando te vides morti proximum
O anima mea egressus tuus appropinquat: et prope est terminus tue
superbie: et prope est finis delectationis huius mundi et miserie car
nis tue quas delectationibus corporalibus pertulisti plus ipsas
amando quam deum: plus sibi complacendo quam tibi: plus laborando pro ipsa quam
pro te: plus obediens eius concupiscentiis quam divinis inspirationibus
et consiliis scilicet dum contempsisti satifacere tibi in delectationibus
gule et luxurie multis et diversis modis opere et voluntate atque
satiare eius visum/auditum/gustum/tactum/et odoratum quantum et
qualiter potuisti. Consensisti amore ipsius carnis amittere mariaz
partem tui temporis superflue dormiendo ac occupando in
nimia cura et sollicitudine rerum temporalium et corporalium te
exercendo plus propter avariciam et delectationem quam propter necessitatem
Consensisti eius pigritiei quam habuit semper ad operandum
bonum et eius sollicitudini quam habuit ad peragendum malum
quod potuit: in his fuit vita mea: in his expedit tempus meum:
Ubi ergo es o vanitas mea et superbia mea: quo perrexistis de
lectationes mee carnis: quod michi attulistis: quod michi reliquistis
pro subiectione et obedientia qua vobis tot annis descriui: pro
vobis computavi vitam eternam. Amisi deum: et acquisivi infernum. peridi
gaudia infinita: et lucratus sum lamenta eterna. priuatus sum socie
te sanctorum et angelorum: et merui fieri socius civium infernorum.
Considera ergo o anima mea qualem te fecit deus quodam ymaginem
et similitudinem suam: et modo sic es denigrata peccatis: nec aliquam
revertentem in te agnoscis. Considera in te ymaginem testatoris tui qui
te depinxit colore superbie/gule/luxurie/avaricie/vane glorie/
invidie et accidie/et ingratitudinis et negligentie/odii et vindicte
tibi suavitatem preceptum dei: et apposuit amorem seculi. te induxit extra
proximum ad murmurandum/iudicandum/decipiendum/contemnendum/detra
hendum/et alios defectus ponderandum/ Et tua vicia gravia non
videndum. Non video igitur o anima mea nisi ut provoceris ad gemitum
fletum/plantum/tristitiam et lamentum/ Et clantes humiliter et
feruenter ad dominum: Domine ne in furore tuo reprobis me: Misere mei deus.

Qualiter cogitationes inhoneste
sunt confitende.

Ca. xviii.

Ceteriq; dubitant si cogitationes inhoneste sint exterius
explicande. Credo q; hoc facere sit puritatis et pfectio
nis et magni meriti sed non credo esse necessitatis sepe: nisi
qn ex nra mora facta in cogitatione illa homo sentiret se incli
nari ad faciendu et pficiendu cogitatu si haberet oportunitate
qua vellet aut si polueretur ex illa vehementi cogitatioe morosa
aut si inordinate afficeretur ad aliquam personam et ipsa multum
molestaret in cogitatione habendo motus carnis et ymagina
do habere aliquos actus ipudicos cum ipsa persona. Hunc eni
affectu inordinatu debes exprimere cum cogitationib; et motib;
carnis procedentibus ex ipso affectu dicendo sic. habui affectum
sensuale et inordinatu ad quandam mulierem vel quendam iuvenem
talis conditionis. Et hunc affectu cocepi ex coplacentia habita
in aspectu et colloctione ac presentia corporali ipsius. de ipsa
vel de ipso habui tot viciis aut multoties ymaginatioes turpes
respiciendo cum oculis corporis vel mentis vel facie vel aliam partem
corporis eius. Et ymaginando cum ipsa persona habere amplexus et
oscula vel tale actum ipudicu et in his feci moram per magnu
spaciu: habendo ibi motus carnis libidinosos. Et specialiter
accidit michi in oratione existendo aut missam dicendo: et sepe
fui negligens laborare pro posse ad expellendu talia per potestatem
propter nimiam delectationem quam habebam ibidem: nec curavi
quod potui refrenare oculos ab aspectu illius persone quam
habui presentiam eius. Quicumq; igitur tales et tali modo cogi
tationes et affectiones exprimeret viciosas ab eis cito liberaretur
dummodo cum tali confessione commutaret orationem et custodiam
sensuum quod demon non potest sustinere humilitatem pure confes
sionis cum sit superbus et imundus et omnis humilitatis et mundicie
inimicus. Et ideo non est melior via et facilior ad euadendum
tentationes superbie et luxurie quam omnes cogitationes viciosas
cum suis circumstantiis concurrentibus in carne vel in mente sepe et
clare detegere confessori. Et toties exprimere quoties renouantur

De motibus carnis.

Ca. xix.

I Sciendū est q̄ motū in carne qui non prouenit ex
cogitatione impudica absq̄ volūtatē et sine causa sc̄z
visus vel auditus siue aliqua causa extrinseca inhonesta sine
dubio puenit ex nimia repletōe pri^o facta ī cibo et potu. Qui
dam tñ putāt q̄ pueniat ex nimia vigilia qđ pōt esse max^o
me qñ constat eis q̄ nō prouenit eis ex aliqua causa p̄dicta.
Et ideo oportet hominē esse parū in dieta quo ad qualitātē
et quantitatem qñ de talibus molestatur contra volūtatē
et displicentiā suā. Nam intra corpus oritur causa. qz scđm
hieronimū. Venter et genitalia proxima sūt. et hoc intelligo
quando non a causa exteriori. Et tñc oportet cauere ipsū ab
aspectibus et colloctione et ab approximatione personarū in
quarū presētia sentit se sensualiter delectari Alioqn ille qui
videt mot^o naturalis fieret viciosus. Et quis sit securū cōfi
teri tales mot^o p̄cedētes sine causa viciosa quorū intēperātia
videt causa: dū tamen p̄ ipsos nō turbetur amor et desiderū
puritatis in corde corporalis castitas nō maculatur. Si vero
p̄cedunt a causa viciosa confitende sūt cause/locus/et tēpus
et mora q̄tracta in eis/et vices motuū: sicut supra de circum
stantiis peccatorū dictū est. Nō enī sufficit generaliter dicere
culpam de motib^o: sed debes dicere sic. Dū essem in ecclesia/
vel in oratione/vel dū audirem missaz aut predicationē cogi
taui talē actū turpē: aut habui memoriā alicuius persone in
cuius aspectu iam habui vanā cōplacētiā aut inordinatum
amorem. Aut asperi ī ecclesia talem personā cū complacētia
impudica: cui^o causa^o habui motus carnis impudicos totiens
et per tantā moram.. Et si dixisti illi plone tibi gratiose aliq̄
bba p̄ luxuria fecisti aliqđ seruiciū maliciose: vt sc̄z haberes
cōplacētiā libidinosa et mot^o carnales per maiorē morā totū
confiteri debes: maxime si verba nō dixisses: aut seruiciū nō
fecisses sic plire nisi de isti^o presentia delectationē habuisses

De periculo familiaritatis duarū. Ca. xx.

q Doniā multi videntur negligere vt agnoscant affe
ctiones suas viciosas: et per cōsequens nō curans cō
fiteri cū tñ diligēter sint perscrutāde: et cū suis viciis oriēti

bus ex ipsis exprimēde: ideo premittēre nō intēdo q̄ mlti nī s
mis afficiūtur ad seiplos/ quidā ad aliquas personas/ quidā
ad honores/ quidā ad diuitias tēporales. Et q̄ hec sunt sicut
murus inter deū et aīam: ideo nullus hoīm habens aliquid
de p̄dictis potest in vīa dei p̄ficere/ nec habere purā orationē
Et maxime qū est carnalis affectio ad personā: et de hac in
tendo modo loquī. Nam talis affectio multos sp̄ituales sub
specie amicitie sp̄itualis a statu orōnis īpedit et impediuit.
hec est inquietudo mentis pestifera orōnez mētis et oris infici
ciens z dispergens/ et affectus cōtrarios orationi in mēte ge
nerat et exercet. Nam sicut oratio pura mētez purificat z illu
minat/ letificat/ confortat/ z īpīguat: sic carnalis affectio z īmū
da mēte inficit z obscurat/ cōtrīstāt/ debilitat et desiccāt/ et
corpus eiusdē maledictionis implicat. Et quonīa sp̄itualis
bus loquor p̄pter quas ista scribo nouerint ipsi q̄ l̄ carnalis
affectio sit oībus periculosa z dānosa: eis tamen perniciosa
est magis maxime quādo cōuersatur cū persona que sp̄ualis
videtur. Nam q̄uis horū principū videatur esse purū frequēs
tū familiaritas domesticū est periculosum delectabile detri
mētū et malū occultū/ bono colore depictū quequidā familia
ritas q̄to plus crescit tāto plus infirmat principale motiū
et vtriusq̄ puritas maculatur. Non tamē de hoc statim per
pendūt: q̄ sagittari⁹ a p̄cipio nō mittit sagittas venenatas
sed solū aliquāliter vulnerātes z amorē augmētātes. At tū
ho ī breui deueniūt vt iam nō velut angelos sicut inceperāt
se inuicē alloquātur et videāt: sed tanq̄ carne vestitos se mu
tuo intueant et lētiant mētes q̄busdam cōmendationib⁹ ac
verbis blanditoriis z adulatoriis q̄ vidētur ex p̄ima deuotiōe
pcedere. Exinde vn⁹ incipit alterius appetere p̄sentiā corpo
ralem/ q̄ formā vel species corporū in vtriusq̄ mēte cōcepta
incitat eos ad volendū p̄sentiā corporālē qua īsit eis p̄sentiā
mētalis. Sicq̄ sp̄itualis deuotio paulatī cōuertitur in cor
porālē et carnālē. Et sic ipsorū mentes que solebant in orōe
cū deo absq̄ intermedio loquī nūc inter se z deū alter alteri⁹
ponit corporālē effigiem quā velant et obtenebrant ponētes

sub ipsis faciem dei cum facie creature. et non minus horrendum
est cum huius proprium errorem percipere et emendare debet ut in ipsis
potius nutrimentum erroris totum illud indicant ex maxima cari-
tate procedere cuius merito puto et sibi inuicem mentes referunt quod
in oratione unus alteri presentatur magis eis delectabile ac si
per se inuicem orare cogantur gratia et virtute diuina ac per hoc
consolationem simpliciter sensuale quam habent in illa representatione
de se inuicem facta in oratione predicta estimant et affirmant ac
asserunt esse spirituale gratiam et diuinam. Quales autem illu-
siones recipiant a sagittario supradicto spiritualiter mulieres que
cito fide adhibent illusioni mentali est horribile et quasi impos-
sibile declarare. Sentiunt namque in occasione prefata et representa-
tione mentali calorem quendam ignitum a sagittario illo iactatum
quem credunt et dicunt esse ignem caritatis a spiritu sancto trans-
missum volentem coniungere spiritum unius spiritui alterius vin-
culo caritatis cum tamen sit ignis libidinosi amoris persequentia
manifestant: et inde deliberant se tanquam spiritualiter unitos
posse securi sepius aut prolixius simul loqui atque in hoc tempore
non perdere sed lucrari: proinde modos insolitos et cautellas
mirabiles adueniunt quibus percurant simul colloqui et frequenter
allegantes unus alteri causas utilitate vel necessitate depic-
tas cum tamen in veritate nichil aliud sit causa nisi opinio cui ratio omnis
iam succumbit. Sic itaque carnali concupiscentia seu concupiscentia ex ce-
cati tempore quod olim consueuerant in oratione expendere ac spiritualiter
occupare: nunc in hominum familiaritatibus et colloquiis perdunt.
Et sic quod dolendum est allocutiones diuinas pro carnalibus co-
mutantes. Ammodo igitur nisi mora serotina cogente aut alia
ineuitabili causa non possunt ab inuicem discedere: et tunc inuite
et tristes discedunt. Hec autem tristitia est certissimum iudicium quod car-
nis vinculo sunt alligati. Et per hec visitationes et consolatio-
nes diuine a carnalibus et diabolicis discernunt. Denique quousque
se multis exponant periculis et multa mala incurrant dum con-
obtenebratis conscientiis iudicant quedam sibi tanquam spiritualibus
esse licita que fieri nequeunt absque periculo et peccato. putant tamen
melius esse non multa de hoc calamo errare. hec tamen tacere.

non valeo quin aliquammodo referam: maxime quia non longe a
temporibus istis similia contingerunt. Tandem spirituales pre-
dicti quandoque se deduci permittunt: ut se invicem familiariter
tangant sub specie caritatis resecantes sibi invicem imensum
cordis amorem quod impudenter caritatem appellant. Se in hac
resecratione amoris est summum periculum: quia ex hoc fabricant
sagitta que mentes eorum vulnerant mortaliter atque venenat.
Et quod super omnia videtur michi horrendum deo angelis homi-
nibus et demonibus fuerunt iam aliqui spirituales nomine
spiritu luxurioso imbuti qui in excusatione sue libidinis pre-
sumpserunt dicere se habuisse in illis actibus impudicis magna
seu timenda de deo. Quod nichil aliud iudico esse nisi quoddam
incitamentum et inductivum ad similia securius intrandum et
peiora perpetrandum. Dic michi qui talibus credis et adheres
si iste sint vere spirituales ut asseris. Quid aliud loqui aut
facere deberent nisi quod a spiritu sancto procedere potest vel
procedit. Ab illo autem nichil procedit noxium: sed solum quod est
utile et honestum. Qui enim ad spiritum sanctum de talibus osculis
aut quale honorem inde consequitur deus et que utilitas aut que
necessitas tibi ad salutem vel alteri ut hos tactus facias vel
patiaris. Que conventio spiritus ad libidinem carnis. Que igitur
tua presumptio ut hanc contumeliam inferas spiritui sancto scilicet
attribuendo sibi tue impudicie fetorem quem vix demones pati-
untur quemque temeritas tua mulier ypocrita a facie dei plecta
ut dicas delectationem carnis libidinolosam esse gratiam et consol-
ationem divinam. Recede ergo fera pessima de finibus meis:
quia demones non possunt tuam presentiam sustinere. Hec itaque fra-
tres carissimi non incongrue huic operi sunt incertant sciat unus
quisque per hec quod venenosa affectio sub colore spiritus acquisita
summe impedit puritatem confessionis et cordis mundiciam ut
sic hanc fugiat tanquam per viciolosam rubiginem que vix potest aboleri
de mente si alicui fuerit applicata precipue quia tales persone
quod diu sunt hac sagitta percusse quasi nunquam pure et integre
confitentur eo quod ipsum morbum despectabilem in persona spirituali
verecundatur toties detegere plene et integre confessori: quod ve-

rentur exprimere aliquas circūstātiās tali affectioni ānexas
quas vel tacent vel exprimūt imperfecte vtentes vbiis operiē
tib⁹ dictū morbū sic vt occupatio mētis sit quasi continua circa
personā dilectā: et in orōne et in cūctis actibus suis. et yma
ginatiōes turpes de ipāvana ocupiscētia cordis z ī memoria
et aspectu mētali ipsi⁹: z negligētia in euitādo ei⁹ presentia
et colloquiū et alia q̄ sibi ipsi experiūtur: ppter ea sepe mutāt
q̄fessorē aut vellēt mutare si possent. Siqz tristes sūt z accidi
osi frequēter tam rōne affectionis fluctuātis in mēte q̄ rōne
q̄fessionis impfecte de qua ipsimet cōtristant. Sz qđ pei⁹ est
cū ipsi debent querere medicos spirituales cautos z expertos
q̄ scirent illā egritudinē et causas eius agnoscere et cōgruū
remediū adhibere. Nō solū non faciūt sed potius si semel ad
aliquē talē peruenerint ex tunc ipsū fugiunt nec reuertūtur
ad ipsū. Querunt ergo confessores ydiotas et simplices qui
nec morbum intelligunt nec causas eius cognoscunt: z ideo
nesciūt adhibere cōgruā medelā: Tm de hac materia dixisse
sufficiat: vt per hoc animē per viā purā z imaculatā incedē
z fugere periculosa vēstē familiaritatē mulierū spiritualiū q̄
nō melius q̄ fugiēdo vitat. Satis enī posset q̄s hac sagitta
pcussus se ieiuniis vigiliis ac disciplinis affligē z orare: qz si
nō fugiat personā et omnē occasionē despiciat nunq̄ curabit
illo morbo sz magis augebit illō vuln⁹: ppter qđ sequamur
auxiliū siue q̄siliū beati hieronimi dicētis. Femina quā vides
bene cōuersantē mēte dilige/ nō corporali frequētia: qz iniciū
libidinis in visitatione mulierū ē. Et mūdus cū mulierib⁹ nō
meli⁹ vici⁹ q̄ fugiēdo: qz cū ceteris viciis et morbis q̄s possit
resistere huic tñ nō potest nisi per fugā. Et alibi. Si mulier
potuit vincere eū qui iam erat in paradiso: nō est mirū si eos
īpediat q̄ nūdū ad paradisu peruenērūt. Et iterū. sol⁹ cū sola
nō sedeas in secreto abiqz arbitrio z teste. Et nec sub eodem
tecto sol⁹ cū muliere māseris: nec in pterita castitate q̄fidus:
qz nec tu sālōe fortior/ nec salomone sapiētior. Si forte dicas
iam corpus emortuū est: dico tibi qm diabol⁹ viuī cui⁹ flat⁹
prunas extictas ardere facit. Itē dicit. Omnes virgines xpī

et puellas at equaliter dilige aut equaliter ignora. Itē beatus augustin⁹ dicit. Sermo brevis et rigid⁹ cū mulieribus ē habendus. Nec tñ qz sanctiores sint ideo minus cauēde. quo enī sanctiores fuerint eo magis alliciūt et sub p̄textu blandi sermonis imiscēt se viciis impiissime libidinis. Crede michi expertus sū in christo loquor nō mentior. Cedros libani id est cōtēplationis altissime hoīes z gregū arietes id ē magnos platos ecclie sub hac specie corruisse reperi de quoz calu nō magis presumebā q̄ hieronī. z ambro. sic ait bern. Quotidie querelaris cū muliere z cōtinēs vis putari: esto q̄ sis: maculā tñ suspitionis portas. Scandalū michi es: tolle materiam z causā scandalī. qz de homini illi per quem scandalū venit.

De verbis viciosis.

Ca. xxi.

Confendū qz verba viciosa et grauiā distincte sūt cōfī-
tenda scz scdm differentias suas et cū circūstantiis et
occasionibus eorūdem. De murmuratione que fit qñ narrat
defectus persone absentis sic cōfiteri habes. dicb rū vere vel
falsē: et p̄pter quā causā scz p̄pter odiū vel vīdictā si tu duxisti
vel inducere fecisti aliquē ad hoc vl' desperisti. si alicui ex hoc
nocuisti vel alicui audierī gnasti odiū de illo de quo dixisti vl'
aliqd mali accidit/aut velle accidere desiderasti. Nō ergo suf-
ficit dicē: multotiēs murmurauī z de multis: nisi ista explices.
nō tñ dicas defectū de quo murmurasti si est ver⁹: nec nomē
persone. z dica qualitas persone aggravātis peccatū: sicut
si de patre tuo/de scto viro/de plato/z p̄pter quā causā. Et
si defect⁹ est falsus cōfiteri defectū et personā cui falsū ipo-
suisset debes renocare corā illis qb⁹ propalasti: maxie si defe-
ctus esset grauis. sunt tamen quidā qui vt minus displiceāt
q̄fessori exprīmūt personā cui fecerūt iniuriā vel de qua mur-
murauerūt: qñ ipsa persona reputatur mala quasi ab omib⁹
vel p̄re oībus odiosa: vt per hoc iudicētur min⁹ peccasse. S̄z
hoc est viciose dictū: qz debent in cordib⁹ suis reputare z per
cōfessionē ostēdere se ipsos esse peiores q̄ illa persona quā in
sui excusat. onē noīare presumūt. Quidā adhuc pei⁹ faciūt
quia vt placeant confessori personā exprīmūt de qua mur-

C. i.

murauerūt aut offēderūt auferendo aut impediēdo eius bo-
nū qz sciunt illā personā displicibilē confessori. Isti grauius
peccant se confitendo q̄ sit peccatum confessus: quia contra
caritatem proximi dupliciter peccāt: quia faciunt confessores
de peccato gaudere qd̄ confitentur z dicūt iniuriā quā alteri
inferūt/et sic nō dolent de peccato qd̄ cōfitebatur sed poti⁹ gau-
dēt putātes per hoc captare bēuolētiā detractiōe q̄ grauior
est confessori. qm̄ detractio est quasi quoddā homicidiū spūale
occultum: sicut qn̄ aliquis audit aliquem laudari de aliqua
virtute et sufficientia conatur auferre de corde laudācis: aut
cuiuslibet audiētis illā bonā opinionē que habetur de illo: ne-
gando illud et potius defectū illius declarando/aut ypocritā
appellando: qz dicit q̄ quicqd̄ facit/ pro humana laude facit
Hoc autē viciū cōmittitur propter inuidiā/aut vanā gloriā
Nam detractor querit laudari super alios z potissime super
illū cui detrahīt aut timet minus reputari q̄ ille qui laudat
z inde oritur graue peccatū: quia affectāt mortē aut expulsio-
nem aut tribulationē aut casū illius de cui⁹ laude tristatur/ z
statī sūt dispositi ad audiendū hoc de ipso cum gaudio. quod
viciū nōnullos spiritalēs pulsat q̄ nūdū paracletū recepe-
rūt. Quidā autē ore non murmurant nec detrahunt de aliis
ne z ipsi despiciant/aut murmuretur de ipsis: appetūt tamē
illud ab aliis fieri. z oīa talia cum motis et causis sunt con-
fitebunda in egre. De duplicitate qua dicuntur inēdatia que est
quādo lingua et intentio nō concordant: quia facit intelligi et
credi quod nō est. Tales quādoqz sūt duplicitates proditorie
sicut fuerūt in iuda quādo dixit: Ave rabbi. Isti in ore gerūt
et retro pungere querunt. Nā post osculū fecit christum capi
De simulatione que est in verbis signis et operibus exteriori-
bus: cuius contrariū est in mente: hoc est propriū ypocritarū.
Est autē simulatio fallitas veritate depicta vel viciū verbis
et actibus virtuosus opertū. Simulatio in verbis est qn̄ te
dicis incipientē et viciosum vt per hoc humilis reputeris et
cum hoc p̄eligis vt sic nō credatur nec reputeris: quia appe-
tis virtuosus et sufficiens reputari. Et cōtrario iurbaris si

talis reputaris. Est igitur humilitas in vbo: superbia in mēte
Simulatio in opere est quando fit act⁹ virtuosus vt acqrat
solum fama. Simulatio in signo est qñ pretenditur honestas
in sensibus: sed cor est plenū inhonestate: nec trahitur quis in
opere nisi qz caret oportunitate quā vellet. Sic qdā religiosi
de die qñ videtur: vt putentur sancti et honesti sensus suos
valde componūt et maxime in officio et in choro inclinatioes
profūdas et similia faciendo: sed de nocte nulla signa deuoti
onis ostēdunt: dū non sentiūt se videri. Sic quidā se macerāt
abstinēdo vt spirituales appareant et iudicentur. Aliq exteri⁹
apparent patientes subridendo/ q tamen pleni ira et tristitia
dolent de iniuria eis facta. z sic omnis ypocrita est simulator
duplex et falsus et per cōsequens inimicus z pditor vitatis.
Et ideo qz huic vicio multa sūt annexa alia cū diligēti exa
minatione debēt in cōfessione euomere virus suū. Mēdatia
scdm suas species sunt cōfitenda qz quedam sūt aliis noxia
et hec grauiora nō noxiis: quedā deliberate plata z grauiora
illis q pferūt a casu. quedam sūt iocosa ad gaudiū puocātia
que tamen a viris perfectis sunt aranda. Quando vō dicūt
mēdatia per quandā inaduertētiā: sicut narrantes hy storias /
aut multū prolixē loquētes debēt confiteri que nō sūt falsa.
Qui vero in predicationibus narrant miracula nō vera/ aut
hy storias derisiuas/ seu fabulas/ seu etiā narrāt textū scrip̃e
sancte et tradūt indebite vt coaptent vba sua: male faciūt z
cōfiteri debent: quia tot varietates sūt in sacra scriptura que
possunt dici quoniā mēdatio nō eget deus. adulatoria vt sūt
verba blanditoria ad p̃placēdū vel vt cōmendet vel leniuol⁹
fiat vel vt seruitiū respiciat sunt cōfitenda tanq̃ mendatia
exprimēdo intentionē quā habuerūt in predictis/ et potissime
qui adulantur gestib⁹ corporis et actibus manū et oculorū
vt ostendant affectionē et compassionē ad aliquem: qz tales
omnes sunt mendaces et falsi.

Eruditio vtilis ad oīa supradicta. Ca. xxi.

v T autē scias meli⁹ cōfiteri studeas saltem semel in
die examinare quomodo tps expendisti/ et discurrere p

C. li.

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

lingulas horas cogitando loca in quibus fuisti: cum quibus perso-
nis: quid cogitasti: quid dixisti: quid audiisti: quid fecisti: ut co-
gnoscas relationes lingue. cordis. et sensuum. in quibus et quoties
offendisti: aut dedisti alius materiam offendendi. et sic ordina in mente
tua sicut ea fueris memor commisisse: quia melius explicabis omnia que
fueris memor: et illa pluries pertracta et ordinate repete in me-
te tua: nec te pigeat in tali examinatione exercere. quia pax et leti-
tia mentis quam inde consequeris supercedit omnem mundanum gaudium.
Quod si absque difficultate magna et cum magna tranquillitate
animi istum modum volueris observare: stude in paucis delinquere
ut pauca possis recolere et confiteri. Confessorem eligas com-
passivum probatum in temptationibus: et in via se continentie exercentem.
Cum sepe confitearis et aperias omnes defectus clare et lucide
et stimulos quibus molestaris. Sit ille caritativus et humilis
discretus et intelligens sic quod possis ad ipsum confidenter recurrere
et sciat tibi remedium adhibere. Aliter autem si cecus ceco ductatum
prestat:ambo in foveam cadunt. Ad ista melius obtinenda necessaria
est tibi sollicitudo vite que est primaria ad cordis munditiam et tu-
tela ad custodiam. Nam si es religiosus si pacem queris hinc merito
egredieris. verum. Cella quasi celum sit tibi qua celica cernas
hic legas hic oras mediteris rumina plagas. par est in cella foris
autem plura bellas. si autem es secularis fuge consortia quantum potes
nisi per evidenti utilitate aut necessitate. Expedit etiam ut portes
in corde propositum tibi cavendi pro posse ab omni offensa dei et
proximi. Et debes te armare cum oratione: dicendo. Deus in adiutorium
meum intende etc. quia sine auxilio dei impossibile est te a quocumque
minimo peccato liberari. Et quousque deus permittat quantumcumque
ipsum rogaveris in oratione ne in aliqua peccata incidas: non
tamen propter hoc desistas a bono proposito bene operandi. quia
hoc deus permittit ut agnoscas te infirmum et continue divino
te auxilio indigere: nihilque boni per teipsum posse perficere: quantumcumque
cupias et proponas. Propter quod oportet semper orare et
non deficere. Ille autem semper orat qui non cessat bene facere
et mala vitare desiderat. Si autem ab incepto bono destiteris
eo quod in oratione non exaudiris: tunc est signum spiritualis edificium

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

qd est scientie puritas caret principio cui annexa est cognitio
pprie utilitatis: ad qd consequitur virt⁹ humilitatis q mentē
in bono cōfirmat et facit hoīem contētari de oībus iudiciis
z permissionibus diuinis circa omnes creaturas z se. Dum
enī in vīate ipsū agnoscis: oībus cōpateris: nullū odis: nullū
inimicaris. Plus gaudes de passionibus z penis corporalib⁹
q̄ de cōsolationibus carnalibus: qz te vides ista meruisse et
esse vtilia/hec autē eē periculosa. sic ergo oīa preter peccatū
diligas/ nichil preter peccatū timeas. Nichil te preter deum
afficiat. nichil te nisi culpa contristet. Et quoniā cognitio et
accusatio sui ipsius que acqrit per mētis mūditiā solitudinē
et mentalē orationē necesse est vt quisqz ad hanc puritatem
puenire affectet solitudinē velut matrē oratiōis z mūdicitie
amplectatur. Et ibi in lectione z sui cordis scrutatione: sic se
quotidie exerceat q̄ omni ociositate vitata/omniqz humana
benedicidia postposita et despecta ad veraz ad purā integram
et plenā confessionē nunc se preparet et disponat.

Modus cognoscendi seipsū. Ca. xlii.

p Ostremo q̄ vult ad sui perfectā cognitionem cito et
faciliter peruenire ac perfecte pacē scientie possidere
Primo cor suū spoliet ab omni amore z affectione sensualia
quacūqz psona et re tēpali sic q̄ inter deū et cor suū nullū sit
remediū Nichil diligat extra deū/neqz p̄t deū. z tūc talis affe
ctio nō erit remediū impediēs/sed adiuvās z coaptās. Scdo
exuat cor suū ab amore inordinato ad seipsū sic q̄ nō sit fur z
latro honoris z laudis appetēdo aliqd de his q̄ debēt soli deo
simpliciter. Nil terrenū appetat nisi p dei seruitio z utilitate
aīe sue vl' proximi/et abneget ppriā volūtate/cupiat alienū
velle poti⁹ q̄ suū perficere/nec a volūtate dei: ac eius pmissi
one animi⁹ suus discordet. Tercio ad sue cōscientie stimulū
frequēter exerceat memorādo p̄tita delicta/seipz arguēdo de
negligētia/cōcupiscētia/z nequitia. De negligētia qdē se ar
guat si cor suū nō bñ custodiuit/si tps inutiliter expendit/si
opa sua in finē debitū reduxit. Adhuc si fuit negligēs in orōe
in lectione/et boni operis executione: quoz vnū non sufficit

c. lli.

sine altero. Adhuc si fuit negligens ad agendū penitentiā de
cōmūis ad resistendū tentationibus a deo permissis: ad p̄fi
ciendū in bonis sibi ostensis. De cōcupiscētia autem se repre
hendat cogitando si in se viuit aut vixit cōcupiscētia et vo
luptas appetēdo dulcia mollia et cibaria: sapida: vestimenta
deliciosa et oblectamenta luxuriosa: cū oīa in p̄rio motu sūt
fugiēda. Itē si viuit in se vel vixit cōcupiscētia curiositatis
appetēdo scire occulta dei aut creaturū videre pulchra habē
preciosa: et similia que oīa p̄cedūt ex auaricia. Item si in se
viuit aut vixit concupiscētia vanitatis appetendo humanū
fauorē vel honorem laudē et propriā gloriā. Hec oīa q̄ faciūt
hoīem vanū sunt fugienda quocūq; et maxime religioso q̄
debet ambulare in veritate corā deo et hominibus in cūctis
bonis operibus suis ⁊ ordinare cor: vba et opera in laudē dei
et edificationē proximī et vtilitatem suā nichil extra deū peni
tus appetēdo. De nequitia vero se arguat cogitando si in se
viuit aut vixit iracūdia in verbo vel aīo in exteriori signo et
si aliquē ad verecundiā prouocauit. Hoc autē viciū nō potest
corrigi: nisi per spiritū veritatis vt scz homo considerat quid
meruit per peccatū mortale. At per hoc bonitatē dei attēdat
et patientiā q̄ ipsū sustinuit vsq; nūc: nec adhuc eū dāpnare
vult cum iuste possit ac potuerit quotiēs mortaliter deliquit
Cū ergo veritas ingreditur animā ⁊ ibi permanet: omne cor
impatiens et furiosū efficitur humile et mansuetū: et omne
cor durum ⁊ impiū efficitur pium et compassionum. Hec autē
virtus ingreditur solūmodo in cor mundatū. Item cogitet
si in se viuit aut vixit nequitia inuidie: que de bono alterius
cōtristatur: ⁊ de malo iocūda ē quod viciū directe cōtradicit
spiritui sancto. Et ideo ex inuidia oritur peccatū in spiritum
sanctum: quod dicitur inuidētia. Contra quod scriptum est
in matheo. In oculus tu⁹ neq̄ est quia ego autem sū bonus.
Et ideo hoc peccatum non remittitur in hoc seculo nec in fu
tura. Itē cogitet si in eo est vel fuit nequitia accidie que cō
surgit ex tedio boni: aut ex ociositate nimia at ex timore vl
dolore alicuius mali. Et ex hoc oriunt̄ pessime suspitiones:

maligne cogitationes/ blaphemie/ diffidētia de deo/ z finalis
desperatio. Ad hāc sepiſſime deueniūt inſolercie dediti et qui
ſe negligūt in bonis exercere: tēpus ſuū vtiliter expēdere nec
nō qui nimis ē abicioſ⁹ appetendo exceſſiue honorē: talis qui
appetit ſupra meritū ſue ſufficientie nūq̃ habet qđ appetit
ſed qđ peius ē iuſto dei iudicio tāto magis trahit̃ q̃to magis
ſeipſū eleuauerit et procurauerit per alios trahi ſuſū tāto
magis deprimitur z cōtēnitur. Qui ergo hoc viciū deſiderat
vitare ſtudeat ociū vitare: ac mētis z corporis ſuperare pigri
ciā. Eorūq; occaſiones preſcīdere: q̃ ſūt amor quietis: et imo
derātia vicius. propter has duas cauſas peccata peſſima ſūt
perpetrata. Ex his occaſionaliter venit ira dei ſup ſodomā z
gomorrā. Idcirco ſancti patres fugiētes de ſeculo ad deſertū
Contra illud viciū accīdie que inficit z diſſipat omne bonū:
ſtatl armis tēperantie et occupationis z cōtinētie fomēto ne
ociſitatē radicē oīs mali icurrerēt ſe p̃cipaliter muniebāt

Peccatorū origo.

Ca. xiiii.

Quinque vicioꝝ capitaliū vnum eſt inīciū ſcilicet in
gratitudo. Duplex ē enī radix: timor male humiliās
z amor male inflamās. Triplex fomētū eſt: cōcupiſcētia car
nis z oculorū z ſuperbia vite. Septiforme caput eſt ſuperbia
inuidia/ accīdia/ auaricia/ gula/ luxuria. Inter que ſūt quīq;
peccata ſpiritualia: et duo carnalia. Quz autē pctm mortale
nō ſit aliud q̃ reſeſſus a deo per ipſius contēptuz in ſebel in
ſuo precepto: Contēptus autē dei ſit ſuperbia: Igitur necelle
eſt vt oīs peccatū mortalis culpa ſumat inīcium a ſuperbia.
Quia vero nullus cōtēnit deum vel ſuū preceptū niſi quia
aliqd ab ipſo timet perdere aut vellet acquirere: Ideo optet
q̃ omne peccatū actuale trahat originē ab hac duplici radice
aut amoris/ aut timoris. Dīs aut timor habet ortū ab amore
q̃ nullus timet perdere niſi qđ amat. z ideo amor z timor ab
eodē fouētur. Et q̃ amor inordinatus eſt reſpectu boni tēpo
ralis. z illud eſt interi⁹ extollentia z exterius pecunia. inferi⁹
laſciua carnis. Ideo tria ſunt fomēta peccatorū z vicioꝝ
actualium: et radicalia duo ad que dū aīa inordinata fertur

omnia peccata actualia inordinatur. Et quia hoc fit secundum
septiformem modum / ideo sunt septem peccata capitalia ex quibus
generatur vniuersitas peccatorum.

Peccatum in spiritum sanctum: Ca. xxv.

Quoniam omne peccatum sit extra deum trinum et unum: approp-
riatur tamen aliquid personam esse in patrem, aliquid in filium, et aliquid
in spiritum sanctum. Peccatum autem in spiritum sanctum est irremissibile
in hoc seculo et in futuro: Non quod in hoc seculo non possit dimitti
sed quia non dimittitur nisi raro / aut vix in hoc seculo quantum ad
culpam et modicum in futuro quantum ad penam. Huius autem peccati sex sunt
differentie. Inuidia fratris gratie. Impugnatio veritatis agnitione
desperatio: presumptio: obstinatio: finalis impenitentia. Primum est
contra caritatem dei in quantum dolet quod dominus deus est bonus: qui etiam
bonitate sua dat gratiam, et est contra caritatem proximi. Secundum est
contra veritatem fidei que est fundamentum nostre salutis. Tercium
est contra misericordiam dei: quod credit se plus peccasse quam deus possit parcere.
Quartum est contra iusticiam dei, quod tantum presumit de misericor-
dia dei quod credit se non debere puniri de peccatis. At per hoc se
relaxat ad peccandum: et penitere non curat. Quintum est contra gratiam
penitentialem que facit resilire a peccatis commissis. Sextum est contra
gratiam penitentialem que facit precauere a committendis: secundum
quod ipsa finalis impenitentia dicitur propositum non penitendi sic enim est
species peccati in spiritum sanctum. Secundum autem quod finalis
impenitentia dicit confirmationem peccati usque in finem: sic est seque-
la omnium mortalium peccatorum que in hac vita non remittuntur.
Et sic omne peccatum initium sumit a superbia: et finem habet
a finali impenitentia. in qua qui deuenit punitur in gehena a
qua finali impenitentia nullus peccatis mortaliter potest libe-
rari nisi interueniat gratia mediatoris christi.

Peccati descriptio.

Ca. xxvi.

Quoniam omne peccatum dicatur recessum voluntatis a pri-
mo principio in quantum ipsa voluntas nata est agere ab ipso
et secundum ipsum: et propter ipsum: Ideo omne peccatum est
inordinatio mentis sue voluntatis, circa quam nata sunt esse
virtus et viciu. Peccatum igitur actuale est actualis inordinatio

voluntatis. Vel secundū aug. Peccatum actualē est dictū vel
factum vel concupitū contra legem dei. Inordinatio autem
ista aut est tanta q̄ ordinem exterminat iusticie: et sic dicitur
peccatū mortale quod natum est auferre vitam ab aīa ipsam
separando a deo per quē diuificatur anima iusti. Aut est tam
modica q̄ ordinē istū non perimit: sed aliquantulū perturbat
et sic dicitur veniale peccatū: quia de ipso cito veniā possum⁹
obtinere pro eo q̄ ipsum nō tollit gratiā nec eo incurrit iūmē
citiā dei. Ordo autē iusticie ē vt bonūz eternū preferat⁹ bono
tēporali. et bonū honestū preferatur bono vtili. z dei volūtas
preferatur voluntati proprie. et iudicium rationis presit sen
sualitati humane. Et q̄ lex dei precipit hoc z vetat oppositū
Et ideo quādo eterno tēporale honesto vtile preferitur sēsuāli
tas rationi et voluntas propria preferit⁹ dei volūtatī: cōmittit⁹
peccatū mortale. de quo dixit ambrosius q̄ est preuācatio
legis dei et celestiiū iobedientia mādatoꝝ. Hoc autē cōmittit⁹
vel quando fit obmittitur q̄ lex precepit siue fit qd lex vetat
Ex quo oritur duplex genus peccati scz omissū et cōmissum.
Quādo vero bonū temporale plus debito modo diligitur sed
non preferitur eterno z honesto non preferitur vtile et volūtas
naturalis plus debito amatur sic tamen q̄ nō preferitur diuī
ne z ratio concupiscit nō tñ preferitur iudicio recte rationis:
tūc ē pctm̄ solū veniale. quia licet hoc fit preter legē diuinā
non tamen directe est contra eam. Sensualis autē appetit⁹
non preferitur recte rationi: nisi quando ratio ei consentit. et
ideo peccatum mortale non committitur sine consensu. Si
autem sensualitas inordinate moueatur cū ista inordinatio
ad malum declinet/et adhuc ratio nō consētiat aliquod pec
catū est quia alio modo ledit ordinem iusticie. et quia in statu
innocentie non mouebat⁹ sensualitas nisi secundū motum
rationis: Ideo stante hac non poterat ibi esse veniale pctm̄.
Nūc autē q̄ rationi repugnat sēsuālitās velim⁹ molim⁹: ideo
necesse habet⁹ cōmittere veniale peccatū aliqd p̄ primos mot⁹
Et licz pticulariter ac sigillatī possit deuitari oīa tñ nullo⁹
possunt caueri. q̄ peccata sūt ista et pene peccati originalis

ut actualis. Et ideo merito dicuntur peccata venialia: quia hoc ipso sunt digna venia: verum quia ratio his consentire non compellitur. Si post sensum delectationis consentiret in opus: tunc est plenus consensus ac per hoc est peccati consummatio que pervenit usque ad supremam portionem rationis ex qua pendet plenitudo consensus: quia hoc non solum consensus in opus: sed etiam in delectatione. Consensus est in quo inferior pars sequitur sensualitatem. Ideo si in delectatione sensualis ratio sensualitati consentiret et succubaret propter ream sit subversio iusticie propter quod committitur peccatum mortale quod minus grave: quia non solum imputatur inferiori parti rationis: sed etiam superiori que debuit compescere et cohibere inferiorem ne consentiret.

Confessio siue humilitas simplicius. Ca. ultimum.

Ecce descripsi cor meum et conscientiam puram vir ego immundus et maculatus multum me offendere sciens: et meipsum nesciens: Alii nos defectum diiudicant et meos non inspicientes: vicia et occasiones vicioium vobis aperientes et ipsa vicia in me corrigere negligentes: festucam in oculo alieno perspicientes et in meo trabem non considerans: Aliene vite dux esse presumens et moderamina vite proprie non tenens: omnium mores discutiens et meos deserens: erga meipsum cecus permanens et circa alios oculatus existens: fraternali tamen caritate coactus: quia omnium fratrum animas sincere amplector: eo maxime quo eas sentio perfectam cordis affectare munditiam. Mundumque cor solícite ac studiose perquirere quo ipsam attingere valeatis ut supra scriptum est. Vestra caritativa dilectio humiliter et benigne suspiciat ubique sicut in speculo et exemplo verissimo viam et ianuam in qua ingreditur anima in atrium domus domini quod est conscientie puritas diligentissime speculetur: firmiter attendentes quod ad dictum atrium nullus unquam in hac vita pervenit nisi modo predicto seipsum agnoscere studeat secundum prophetiam sibi datam a domino: suamque conscientiam mundam et immaculatam servare per confessionem puram veram et integram superius memoratam proponat Ipse namque modus confitendi super humilitate perfecte fundat procedens ex filiali dei amore qui non patitur in corde habitare peccatum nec circumstantias peccati quibus putet deum offensum.

dūmodo statim euomat per confessionē scđz sui possibilitatē
et noticiam habitam de offensa. Et huiusmodi sollicitudo
seruandi cor mundū et conscientia mundam ē signū congruū
z euidentis q̄ quis inter dei electos filios reputet. Vnde talis
anima secure potest discere. Dñe dilexi decorem domus tue.
id ē munditia anime mee: et locum habitationis glorie tue. id
est puritatē conscientie. Et ratio quia in voluntate prestitisti
decori puritatis mee virtutē: et in iusticia apparebo purus z
mundus in conspectu tuo: z faciamur cū apparuerit gloria tua.
Ad quā nos perducatur ipse deus qui uiuit et regnat Amen

**Explicit peroptimus tractatus de cōfessione
seu puritate cordis/ et munditia mentis.**

Consequenter in assertum scilicet hominum de agmine
quod multum potest et Conuenire et plesse
Vivis uolantibus ad se Confitendum

